

Evaluering af Region Sjællands kursus for praksispersonale:

*"Patienter med mulige tegn på kræft
- tidlig opsporing og rettidig visitation"*

**Evaluering af Region Sjællands kursus for praksispersonale
"Patienter med mulige tegn på kræft - tidlig opsporing og rettidig visitation".**

©DEFACTUM®, 2019

Koncern Kvalitet

Region Midtjylland

Olof Palmes Allé 15

8200 Aarhus N

www.defactum.dk

Forfattere:

Specialkonsulent Pernille Bjørnholt Nielsen, perbjoe@rm.dk og

Konsulent Marianne Balleby, marbal@rm.dk

Indholdsfortegnelse

Resume.....	4
Baggrund	4
Formål med evalueringen	5
Metode.....	8
Resultater.....	10
Deltagerkreds.....	10
Kursusform	13
Fagligt indhold om tidlig opsporing af mulige tegn på kræft.....	16
Anvendelse af ny viden.....	20
Økonomisk kompensation for deltagelse og praktiske aspekter	22
Ændringer.....	22
Fremtidige kurser	23
Bilag 1 Beskrivelse af forarbejdet til kompetenceudviklingskurset	26
Bilag 2 Program for dagen	27
Bilag 3 Kommentarer fra åbne spørgsmål	28

Resume

Denne evaluering afdækker kursisters og klinikejeres vurdering af kompetenceudviklingskurset "Patienter med mulige tegn på kræft - tidlig opsporing og rettidig visitation". Data består af en spørgeskemaundersøgelse blandt kursisterne (udsendt til 143) med en svarprocent på 72. Seks af disse har yderligere deltaget i et fokusgruppeinterview og ni klinikejere er ligeledes interviewet. Evalueringen tager afsæt i Primær Sundheds otte opstillede delformål med evalueringen, og undersøger herunder, hvorvidt syv beskrevne succeskriterier for afvikling af kurset opnås. De otte delformål omhandler tilrettelæggelse af kurset, herunder deltagerkreds og formen for kurset, derudover det faglige indhold, anvendeligheden af det, der undervises i, praktiske forhold i forbindelse med bl.a. tilmelding, ændringsønsker og estimat på fremtidige behov for lignende kurser. Evalueringen finder, at de otte delformål er opnået, og at seks ud af syv beskrevne succeskriterier er opfyldt.

Kursisterne finder, at blanding af professioner fungerer godt, og længden med et kursus på en dag er passende. Ca. fire ud af fem mener, at dilemmasplet har givet dem nye input til en god dialog med patienterne og samme andel er tilfredse med kursuskonceptet og dets indhold. 83 % mener, at indholdet er fagligt relevant og 90 %, at de er blevet bedre til at spotte symptomer på alvorlig sygdom.

74 % af kursisterne oplever, at de har anvendt noget af det lærte efter 3 måneder, hvilket er lidt lavere end succeskriteriet var sat til (80 %), som er det eneste kriterium, der ikke er opfyldt. 80 % tilkendegiver, at de vil være interesseret i et kursus med lignende emne relateret til tidlig opsporing af kræft.

Baggrund

Denne evaluering skal give Primær Sundhed¹, Region Sjælland svar på, om kompetenceudviklingskurset "Patienter med mulige tegn på kræft - tidlig opsporing og rettidig visitation" lever op til formålet med afholdelse af kurset og de hertil knyttede succeskriterier.

Baggrunden for kurset er, at det er en del af Region Sjællands indsats om "Tidlig opsporing af kræft" (se endvidere beskrivelsen i bilag 1)

Formålet med kompetenceudviklingsindsatsen er at tilbyde en bred uddannelsesindsats til sygeplejersker, sekretærer og øvrigt sundhedspersonale i almen praksis. Kurserne

¹ Pr. 1/3 2019 skiftede Primær Sundhed navn til: Det nære sundhedsvæsen.

skal ses som supplement til den "klassiske efteruddannelse" for praksissygeplejersker og som led i en tværfaglig kompetenceudvikling i klinikkerne. Hensigten er, at sygeplejersker og sekretærer i dialogen og sammen med patienterne bliver i stand til at sætte fokus på uspecifikke symptomer, der kan være tegn på kræft for at afklare, om det er symptom på kræft eller anden sygdom. Hvis det drejer sig om kræft, har patienten større mulighed for mere skånsom behandling og bedre overlevelse, hvis det bliver opdaget i tide.

Målet er over en 4-årig periode at tilbyde kurser til sygeplejersker og sekretærer og eventuelt andre faggrupper, så de dels har en faglig relevant viden om ukarakteristiske symptomer og tegn på kræft, dels behersker kommunikationsværktøjer, så de kan kvalificere dialogen med patienter om ukarakteristiske symptomer og mulige tegn på kræft.

I august 2018 blev det første 1-dags kursus udbudt under titlen "Patienter med mulige tegn på kræft – tidlig opsporing og rettidig visitation". Der var meget stor interesse for kurset, som blev gennemført i alt 6 gange. Der var op til 25 deltagere pr kursus i efteråret 2018. I alt har 143 kursister fra almen praksis deltaget i første kursus, som blev udbudt under emnet tidlig opsporing. Endelig blev der gennemført et pilotkursus under kursusemne 2 med titlen "Lyt til patientens historie". Sidstnævnte er ikke en del af denne evaluering.

Information om kursets indhold og mål, tilmelding, undervisere, program, sted, pris og kontaktoplysninger i forbindelse med spørgsmål, har været tilgængelige online.

Formål med evalueringen

Denne evaluerings formål er præciseret til at give svar på nedenstående otte delformål som omhandler deltagerkreds, kursusform, fagligt indhold, anvendelse, kompensation, ændringer og fremtidige behov. I tabel 1 er disse mål endvidere sat op skematisk i forhold til de syv succeskriterier, som evalueringen omfatter. Længst til højre ses i to kolonner hvorledes delformål og succeskriterier er operationaliseret via spørgeskemaer og spørgeguides.

Delformål:

- Synspunkter på deltagerkredsen, herunder fordele/ulemper ved at både sekretærer og sygeplejersker deltager – og ofte mange på samme kursus fra den enkelte lægepraksis
- Vurdering af kursusformen
- En vurdering af deltagernes tilfredshed med kursernes faglige indhold (var det faglige niveau som forventet?)
- Vurderer deltagerne, at den viden de får på kurserne, kan anvendes i en travl arbejdsdag?
- Anvender deltagerne deres nye viden?

- Feedback til kursusarrangøren om deltagernes tilfredshed med den praktiske tilrettelæggelse af kurserne (muligheden for tilmelding/framelding, refusion mv.)
- Et estimat på det fremtidige behov for kurser med lignende fagligt indhold til praksispersonale
- Bidrag til ændringer, justeringer og målretning af kursusindhold, herunder det faglige og kommunikative indhold.

Tabel 1: Oversigt over delformål, succeskriterier og spørgsmål i evalueringen

	Delformål	Succeskriterie	Spørgsmål i spørgeskema	Spørgsmål interview*
Deltagerkreds	Synspunkter på deltagerkredsen, herunder fordele/ulempes ved at både sekretærer og sygeplejersker deltager – og ofte mange på samme kursus fra de enkelte lægepraksis	1) Praksispersonale fra alle faggrupper har vist interesse for at deltage i de tværfaglige kurser	På kurset har deltagerne haft forskellig faglig baggrund, hvordan synes du blandingen af professioner har fungeret?	I er blevet blandet på tværs af professioner - kunne det være bedre med egen faggruppe for sig? Hvorfor/hvorfor ikke?
Kursusform	Vurdering af kursusformen	2) 80% af deltagerne vurderer, at dilemmasplet har givet dem nye input til en god dialog med patienter	Vurderer du, at kursUSDelen med skuespillerne var relevant?	Hvad med skuespillerdelen – var det relevant? Gav det noget ekstra? Var det grænseoverskridende? I har lavet nogle øvelser/drøftede cases undervejs, hvordan fungerer det?
			Synes du, at gruppearbejdet med cases var fagligt givende?	
		3) 80% af deltagerne tilkendegiver, at de har været tilfredse med kursuskonceptet og dets indhold og form	Hvilken af følgende modeller foretrækker du for et kursus af denne slags?	Hvad tænker I om længde af kurset? Hvad gør formen velegnet?
			Hvordan vurderer du omfanget af kurset (hel dag med middag)?	Er der noget ved forløbet enten tilrettelæggelsen af det, undervisningen som har overrasket jer. Noget der er kommet bag på jer enten positivt eller negativt
			Foretrækker du en model med eller uden middag som afslutning?	Hvad med delen med middag? Erfaringsudveksling?
Fagligt indhold	En vurdering af deltagernes tilfredshed med kursernes faglige indhold (var det faglige niveau som forventet?) Vurderer deltagerne, at den viden de får på kurserne, kan anvendes i en travl arbejdsdag?	4) Klinisk viden om kræft: 50% af deltagerne oplever, at de har fået en faglig relevant viden om ukarakteristiske symptomer, som kan være tegn på kræft	Har du fået ny viden om symptomer på kræft/kræftsygdomme?	En del af kurset handler om tegn på kræft og alvorlig sygdom, har I lært noget? (ny viden?)
			Hvordan vurderer du undervisningens faglige niveau?	En anden del har handler om at kommunikere med patienterne – har I lært noget brugbart der?
		5) 60% af deltagerne synes, at de er blevet bedre til at spotte symptomer på alvorlig sygdom hos patienten	Har kurset styrket dine kompetencer med hensyn til at kommunikere med patienterne om mulige tegn på alvorlig kræftsygdom?	Kan I give mig nogle konkrete eksempler? (hvordan kommunikerer I anderledes end før) Har I afprøvet det efterfølgende? (hvorfor ikke?) Er der nogle praktiske udfordringer i hverdagen, som hindrer jer? Er der andre udfordringer?
			Er det et kursus du vil anbefale til andre? Hvorfor/hvorfor ikke?	Vurderer du, at kurset er en god/dårlig investering?
			Synes du, at du er blevet bedre til at spotte symptomer på alvorlig sygdom?	Hvad oplever du, at personalet har fået ud af kurset?
				Forventninger af udbytte ved at sende personale af sted

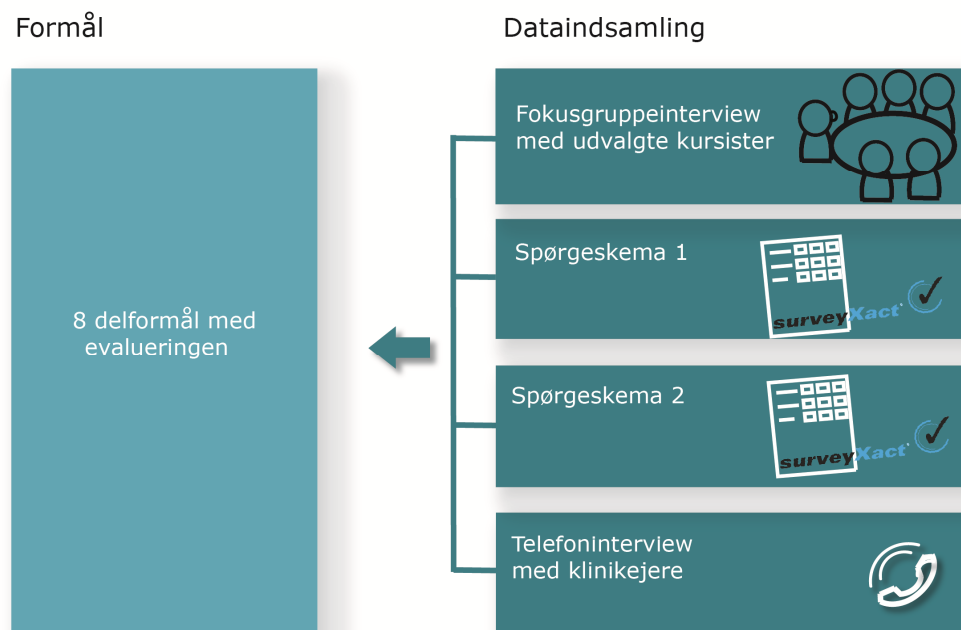
	Succeskriterie	Spørgsmål i spørgeskema	Spørgsmål interview*	Spørgsmål interview*
Anvendelse	Anvender deltagerne deres nye viden?	6) 80% af deltagerne synes, at de har kunnet bruge det, som de lærte på kurset i dagligdagen	I hvor høj grad har du anvendt noget af det lærte på kurset de sidste 3 måneder? Har du drøftet kursusindholdet med andre i klinikken? Kan du give et eller flere konkrete eksempler på, hvad du har anvendt?	
Økonomisk kompensation og praktiske aspekter	Feedback til kursusarrangøren om deltagerens tilfredshed med den praktiske tilrettelæggelse af kurserne (Muligheden for tilmelding/framelding, refusion mv)		Hvordan har du oplevet, at de praktiske procedurer for tilmelding/framelding/refusion har fungeret?	Betydningen af kompensation for deltagelse
			Har du nogle konkrete forslag til forbedringer af kursusformen og de praktiske forhold?	
Ændringer	Bidrag til ændringer, justeringer og målretning af kursusindhold, herunder det faglige og kommunikative indhold			Hvad skal ændres? (form, indhold) Hvad skal bibeholdes? Hvad skal vi tage med tilbage til dem som de kan arbejde på at forbedre?
Fremtidig behov	Et estimat på det fremtidige behov for kurser med lignende fagligt indhold til praksispersonale	7) 80% af deltagerne tilkendegiver, at de vil være interesseret i at deltage i kursus med lignende emne relateret til tidlig opsporing af kræft	Har du nogle konkrete forslag til forbedringer af kursets faglige indhold?	Er der nogen af jeres kolleger som har behov for noget undervisning de med fordel kunne udbyde? Hvad kunne I tænke jer at lære mere om inden for temaet tidlig opsporing?
			Vil det være relevant for dig at deltage på et andet kursus med et tilsvarende fagligt indhold omhandlende tidlig opsporing af kræft?	Er der andre emner indenfor tidlig opsporing, som I savner viden om, som er relevante i deres arbejde? Hvilke behov for kurser/efteruddannelse og inden for hvilke emner ser du?

* Der indgår både spørgsmål fra fokusgruppen og fra telefoninterview med klinikejerne

Metode

Evalueringen baserer sig på tre datakilder: fokusgruppeinterview med udvalgte kursister, spørgeskema til alle kursister (af to omgange) samt telefoninterview med udvalgte klinikejere.

Figur 1: Evalueringens datakilder

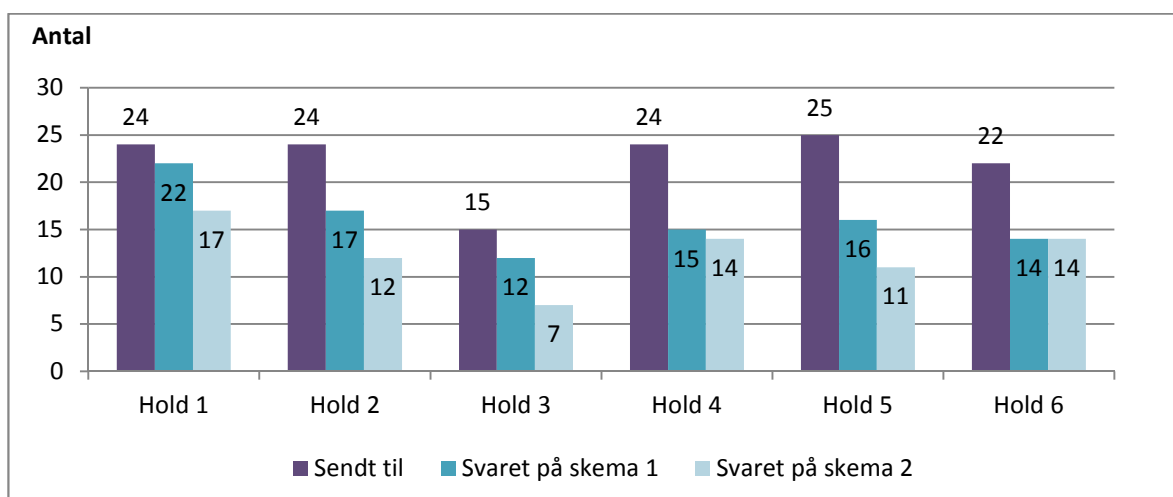
Spørgeskemaer

Spørgeskemaerne er udviklet i samarbejde med Primær Sundhed. Kursisterne har fået tilsendt et unikt link pr. mail umiddelbart efter kursusdagen og tre måneder efter. Få kursister har ikke ønsket at opgive unik mailadresse og har således fået tilsendt skema til praksis, hvorefter de har fordelt linkene mellem sig efter tydelig vejledning herom. Der er udsendt en påmindelsesmail ved manglende svar for både skema 1 og 2.

Spørgeskemaet er udsendt fordelt over seks runder (21/9-20/11 2018) i takt med afvikling af kursusdagene, og dernæst ligeledes tre måneder efter kursusdagen har været afholdt (11/12 2018-14/2 2019) Dataindsamlingen er lukket ned 12/3 2019.

Figur 2 viser, hvor mange der har modtaget og svaret på de to spørgeskemaer. Der er udsendt til 134 kursister, hvor af 72 % har besvaret første spørgeskema. Tilsvarende andel for andet skema er 56 %, hvilket er et meget almindeligt niveau for denne type af undersøgelse. Motivationen for at svare vil typisk være lavere tre måneder efter kursusafvikling end lige efter kurset.

Figur 2: Antal respondenter sendt til og antal der har svaret på spørgeskema 1 og 2

Beskrivelse af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen

Tre ud af fire kursister kommer fra en lægepraksis med mere end én læge, mens en ud af fire kommer fra en praksis med kun én læge. Den hyppigst sete form er en praksis med tre læger (34 %). 31 % af kursisterne er alene af sted, mens der er en tilsvarende andel, som er to af sted samt 38 %, som er 3-5 kolleger af sted på samme kursus.

Beskrivelse af deltagerne i fokusgruppen

I fokusgruppen repræsenterer de seks fokusgruppedeltagere fem forskellige kurser. De er geografisk spredt over regionen, og to enkeltmandspraksis samt fire flermandspraksis er repræsenteret. Fire sygeplejersker og to lægesekretærer er med i interviewet. Blandt fokusgruppedeltagerne var det blandet, hvorvidt de havde været alene eller flere af sted fra deres praksis.

Beskrivelse af klinikejerne

I alt er ni klinikejere interviewet, hvoraf de to deltog i mindre omfang på grund af tidspress. Af de ni klinikejere har de tre en enkeltmandspraksis, mens de seks klinikejere kommer fra en flermandspraksis. Otte er alment praktiserende læger, og en enkelt har speciallægepraksis. Seks af de ni interviewede klinikejere er mænd, hvilket svarer til 2/3. De repræsenterer klinikker forskellige steder i regionen.

Resultater

I det følgende præsenteres resultaterne opdelt efter temaer. For de resultater, hvor der er tilknyttet succeskriterier, præsenteres disse først.

Deltagerkreds

Succeskriteriet ift. deltagerkreds har været:

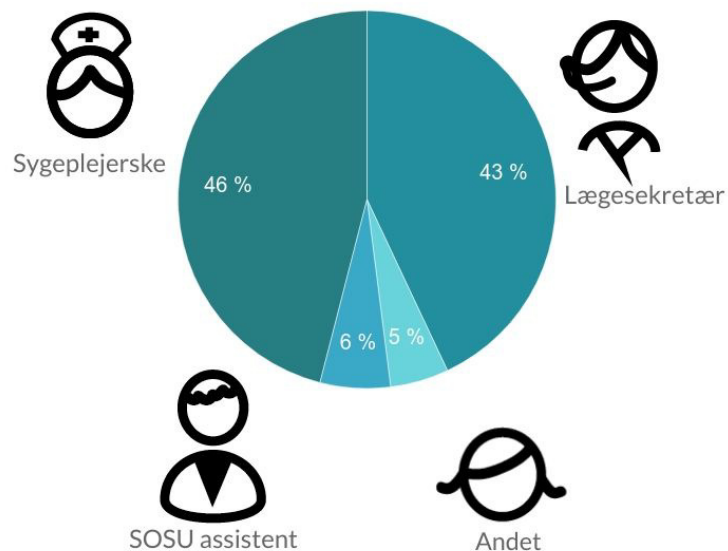
1. Praksispersonale fra alle faggrupper har vist interesse for at deltage i de tværfaglige kurser

Succeskriteriet vurderes at være opfyldt.

Blandt de tilmeldte er der flest sygeplejersker (48 %), tæt fulgt af lægesekretærer (40 %) og derudover 4 % SOSU-assistenten samt 8 % andre professioner (klinikassistent, bioanalytiker, jordemoder, laborant. Data er baseret på deltagerlister).

Kursisterne, som har svaret på spørgeskemaet, har en tilsvarende fordeling med 46 % sygeplejersker, 43 % lægesekretærer, 6 % SOSU-assistenten og 5 % andet klinisk personale jf. figur 3.

Figur 3. Kursisternes profession*

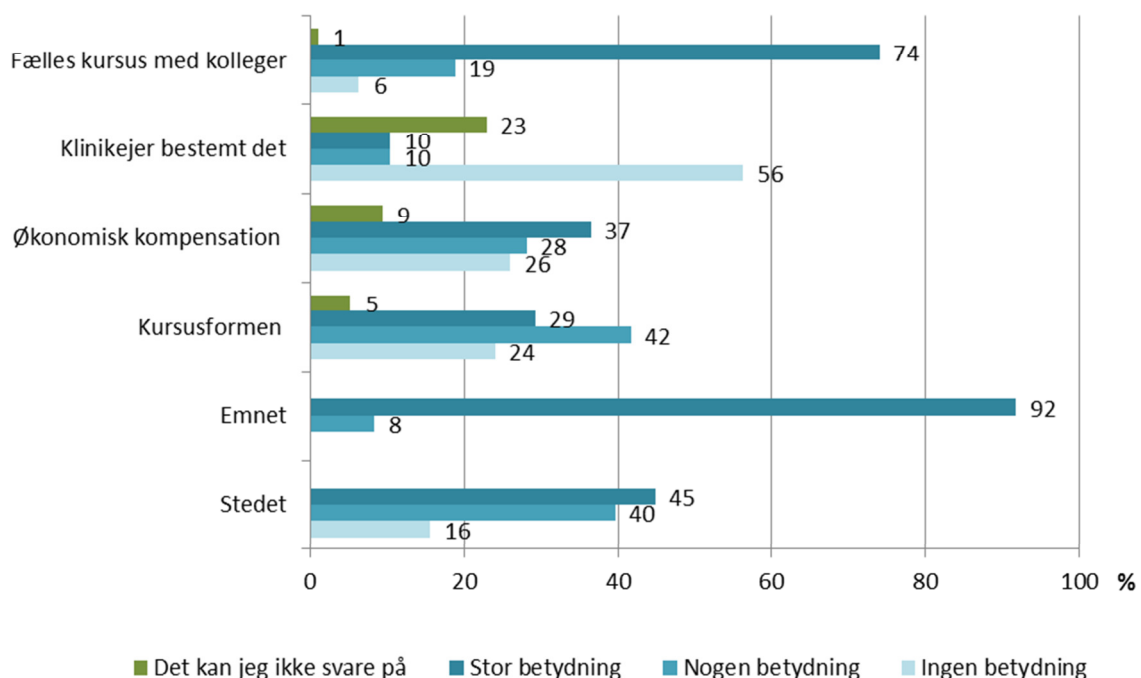

**Opgjort på baggrund af spørgeskema 1.*

For at afdække begrundelserne for deltagelse er der spurgt til hvilke faktorer, der havde betydning for kursisternes deltagelse (spørgeskema 1). Figur 4 viser svarfordelin-

gen, hvor emnet klart er den faktor, som flest svarer stor betydning til (92 %). Dernæst er der 74 %, der tillægger det stor betydning at kunne deltage med kolleger, mens stedet og kursusformen tillægges stor betydning hos henholdsvis 45 % og 42 % af deltagerne. Mulighed for økonomisk kompensation ligger på 37 %, og at klinikejeren havde bestemt det på forhånd, har kun stor betydning for 10 % af deltagerne. Nogle af kursisterne uddyber deres svar vedrørende begrundelser for deltagelse på følgende måde: det handler om, at kurset afholdes lokalt, så transporttiden minimeres, at kurset virker spændende og er relevant for praksispersonale, hvor der ikke findes så mange kurser, at det er en fordel med et lille kursushold eller at klinikejer ønsker efteruddannelse til personale trods høj alder.

Figur 4: Hvorvidt havde følgende faktorer betydning for beslutningen om din deltagelse?

Fokusgruppedeltagerne fortæller, at de har haft forskellige forventninger til kurset, hvilket til dels hænger sammen med invitationen, og dels hvad de ellers har prøvet af kurser. En af fokusgruppedeltagerne har tidligere været på et kursus, som vedkommende betegner som halvdårligt og møder op uden de store forventninger. En anden fokusgruppedeltager havde ikke lyst til at tage med, dels på grund af, at der stod, at der var skuespillere med, og dels fordi hun mente, at hun havde styr på det med kræft. Hun formulerer dog efterfølgende oplevelsen således:

"Altså det var mega fedt. Altså er vi ikke alle sammen enige? Vi var helt høje, da vi kom hjem bagefter. Det var så godt. Så I underspiller lidt, hvad det er, vi skal.[...] Det var da ikke

sådan, at man tænkte: nej det gad jeg godt vide mere om. Eller det mangler jeg. Det er et af de bedre kurser, jeg har været på. Sådan helt ærligt. Det var virkelig godt." (Fokusgruppedeltager)

Andre fortæller, at de har glædet sig til kurset, fordi de skulle flere af sted fra samme lægepraksis, og en deltager fortæller, at vedkommende havde hørt godt om kurset fra en kollega. På baggrund af fokusgruppeinterviewet kan det opsummeres, at det er vigtigt, at invitationen virker spændende og ikke for 'tør'. For nogle giver skuespiller-elementet et lille forbehold. For andre er det netop det, der gør det spændende og anderledes.

Af telefoninterviewene med klinikejerne fremgår det, at de generelt overlader til klinikpersonalet at foreslå kurser, de gerne vil på. Det nævnes, at der ikke er et stort udbud af kurser til klinikpersonale. Nogle, men ikke alle klinikejere havde undersøgt kursusindholdet forud for tilmeldingen. Hovedparten af klinikejerne nævner, at de siger ja til kurser, som personalet foreslår, fordi personalet ifølge overenskomsten skal på kursus. En klinikejer siger:

"Jeg kan ikke huske, om det er fire eller fem kursusdage i henhold til overenskomsten, og det skal vi selvfølgelig overholde. Jeg tænker, det har været et godt kursus at sende dem af sted på. Hvis de ikke havde været af sted på dette her, så havde de været af sted på noget andet." (Klinikejer)

En klinikejer nævner, at kurset blev drøftet i forbindelse med personalets MUS-samtaler. De klinikejere, der har forholdt sig til kursets tema, siger, at det er oplagt, at personalet får en større faglig opmærksomhed på tegn på kræft, men igen, at det gør sig gældende for flere af de områder, de arbejder med i klinikken.

"De [kan] vælge kurser, bare det er rimelig praksisrelevant. Vi vil jo gerne have, de bliver bedre til de ting, de sidder og har hænderne i hver dag, ik" (Klinikejer)

De sociale og kollegiale elementer ved at flere fra personalegruppen er på kursus sammen, har stor betydning for nogle af klinikejerne. En klinikejer fortæller, at det i vedkommendes øjne er en god investering at sende personalet på kursus sammen, da det sammen med det faglige indhold har betydning for arbejdsmiljøet:

"Vi får et velmotiveret personale, som er positive og glade for at have været afsted, og som virkelig føler, de har fået noget med hjem, som de kan bruge til noget. Så derfor er jeg da sikker på, at det giver noget i den anden ende også." (Klinikejer)

Kursusform

Betingelser for at kunne lære er tæt knyttet sammen med formen for afholdelse af et kursus, hvorfor evalueringen omfatter selve kursusformen og fordele og ulemper herved.

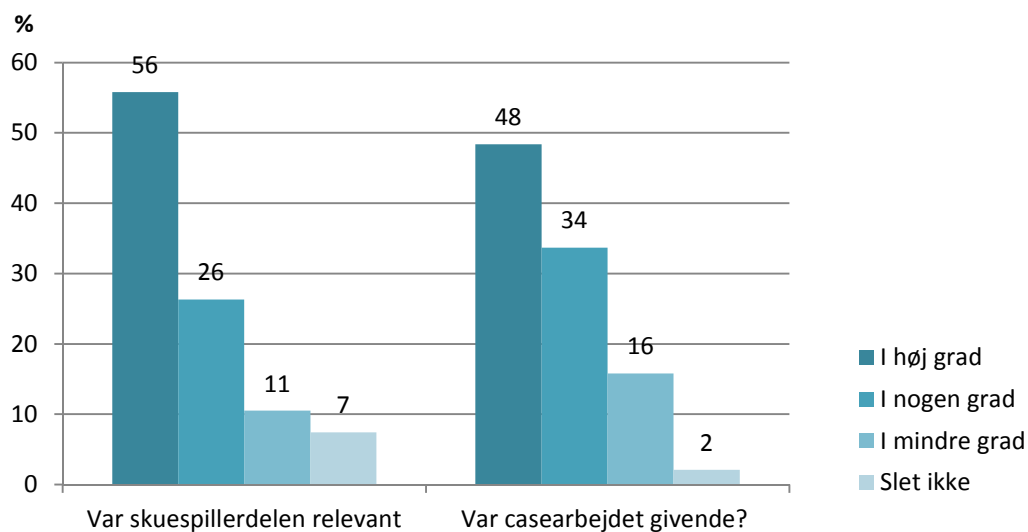
Succeskriteriet for formen for dagen er:

- 2. 80 % af deltagerne vurderer, at dilemmaspillet har givet dem nye input til en god dialog med patienter.**
- 3. 80% af deltagerne tilkendegiver, at de har været tilfredse med kursuskonceptet og dets indhold og form.**

Begge succeskriterier vurderes at være opfyldt.

Dilemmaspillet omhandler skuespillernes fremvisning og dialog med kursisterne omkring konkrete, spillede situationer med udfordrende dilemmaer. Der er i alt 82 % af kursisterne som vurderer, at kursUSDelen med skuespillerne var relevant og samme andel vurderer, at gruppearbejdet med cases var fagligt givende jf. figur 5.

Figur 5: Vurdering af skuespil og casearbejde

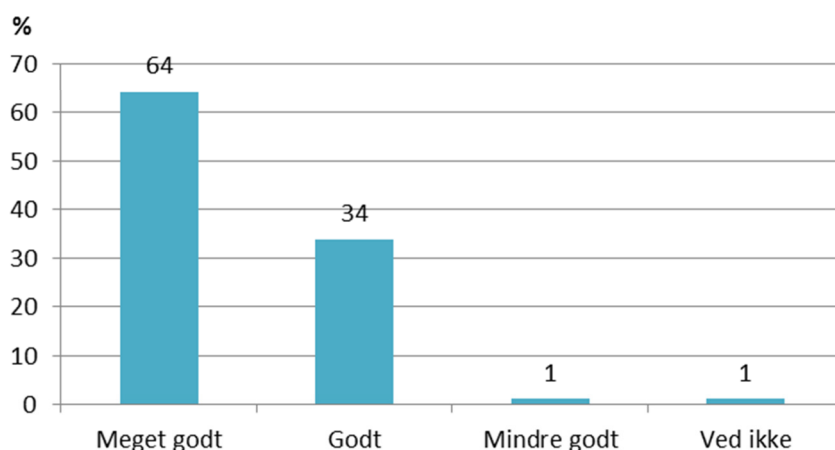

Nogle deltagere mener, at der kunne have været flere redskaber og inputs til svære situationer.

Klinikejerne forholder sig ikke direkte til personalets udbytte i forhold til kommunikation i mødet med patienterne.

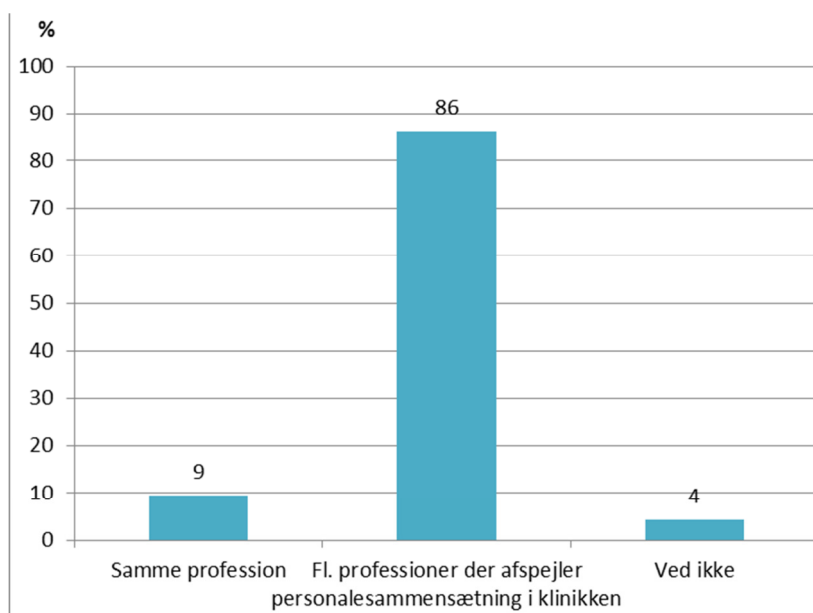
I afsnittet om deltagerkredsen er vist en høj grad af blanding af professioner. Figur 6 viser kursisternes besvarelser vedrørende hvorvidt denne blanding af professioner er ønskværdig. 64 % synes, at det har været 'Meget godt' med en blanding af professioner, 34 % mener, det har været 'Godt', kun 1 % mener, det har været 'Mindre godt' og ingen svarer, at det har været 'Dårligt'.

Figur 6: Hvordan synes du blandingen af professioner har fungeret?

Langt de fleste, 86 %, foretrækker en undervisningsmodel som den anvendte, hvor de faglige professioner er blandet. Få, 9 %, foretrækker en model med samme profession – heraf fem sygeplejersker og fire lægesekretærer. Der er 4 %, som ikke ved, hvad de foretrækker jf. figur 7.

Figur 7: Hvilken af følgende modeller foretrækker du for et kursus af denne slags?

Kursets form med en hel kursusdag og efterfølgende middag vurderes af 92 % som værende passende, mens 8 % synes, at det er for langt. Hvorvidt kursusdagen skal afsluttes med en middag og mulighed for erfaringsudveksling, er der mere delte meninger om. 49 % foretrækker modellen, som den er, 12 % foretrækker en kursusdag uden middag og erfaringsudveksling og 39 % tillægger det ingen betydning, om det er den ene eller den anden model.

Blandt fokusgruppedeltagerne er det tydeligt, at der er flere aspekter af tilrettelæggelse af kursusdagen, som fremhæves som betydningsfulde. Dels nævnes de rent praktiske aspekter som sted, middag og compensation og dels nævnes formen for facilitering af dagen, herunder afveksling i programmet (se evt. bilag 2).

Når fokusgruppedeltagerne beskriver kursusdagen er det tydeligt, at de har fået en oplevelse af at føle sig velkomne. Dette omhandler både, at de opleve sig som "forkælet" og "taget godt imod" og de oplever, at det er et "trygt" forum at være i. Som en deltager siger det: "Man kunne ikke sige noget forkert" eller en anden: "Man kunne mærke, at alle turde sige noget, alle turde spørge (...) Der var ingen, der følte sig dum. Det var bare legalt."

Maden i løbet af dagen og middagen fremhæves også som et element, der giver en oplevelse af at blive forkælet versus blot at blive spist af med en sandwich, som de ellers har oplevet. Det giver deltagerne en oplevelse af, at der bliver sat pris på deres deltagelse.

Dagens afvikling med mange korte pauser virker godt, vurderer fokusgruppedeltagerne, da de typisk ikke er vant til at sidde ned en hel dag, og derfor kan have behov for at få sig rørt eller få ilt til hjernen. Samtidig vurderes det positivt, at tidsplanen holdes.

Kursusdagen har haft et program fra kl. 8.30 – 19.30, hvilket er langt over en almindelig arbejdsdag for deltagerne. Flere har dog oplevet, at tiden er fløjet af sted, og middagen opleves som et positivt element. Det vurderes som fordelagtigt, at være væk en hel dag frem for halvdagskurser, hvor der alligevel er transporttid, og dagen bliver opdelt. Deltagerne i fokusgruppen har haft mellem 30-60 min transport til kursusstedet.

For nogle af de interviewede kursister opleves det positivt med muligheder for at snakke videre efter det faglige program, fordi de har haft brug for at vende dagens input med andre deltagere.

Fokusgruppedeltagerne mener generelt, at skuespil er positivt, så længe de ikke selv skal agere, da det vil gøre dem utrygge.

Blanding af deltagerne

En af fokusgruppedeltagerne som deltog på det første hold giver udtryk for, at det for dem ikke virkede godt, at de sad sammen med dem, de kendte i forvejen. Dette blev der ændret på de efterfølgende kursusdage, og de resterende fokusgruppedeltageres vurdering er, at det virker godt og giver noget ekstra at blande deltagerne. De beskriver, at de oplever større diversitet, mere input udefra, og at de får øjnene op for andre aspekter, end de normalt ser.

Dialog og inddragelse

Fokusgruppedeltagerne er generelt enige i, at inddragelse undervejs er at foretrække frem for envejskommunikation. Samtidig har de haft en oplevelse af at kunne få lov til at styre og præge indholdet via skuespillene, hvor der er bred enighed om, at interaktionen fungerer godt.

Flere af de interviewede klinikejere har talt med deres personale om kurset op til interviewet, nogle på grund af interviewet, andre fordi videndeling er normal praksis. Klinikejerne har i tråd med ovenstående opfattet det således, at deres personale fandt kurset godt og underviseren spændende.

En klinikejer kommer ind på, at det er en fordel for planlægningen i klinikken, at kursusdagen var én lang dag i stedet for fordelt over flere dage.

En stor del af klinikejerne siger, at for dem at se har det sociale ved, at personalerepræsentanterne er flere af sted på kursus, stor betydning. Enkelte klinikejere finder, at dette har en større betydning end det faglige indhold. Det fremgår af interviewene, at der er stor forskel på, hvorvidt klinikejerne vælger at lukke klinikken, så de ansatte kan komme på kursus sammen. For nogle er det helt indlysende at lukke klinikken, hvilket de også gør for at tage på kursusdage alle sammen. Andre klinikejere ønsker ikke at lukke klinikken på en hverdag, og de er derfor aldrig flere på kursus på samme tid.

Fagligt indhold om tidlig opsporing af mulige tegn på kræft

Succeskriterierne for læring i forhold til kursets faglige indhold lyder:

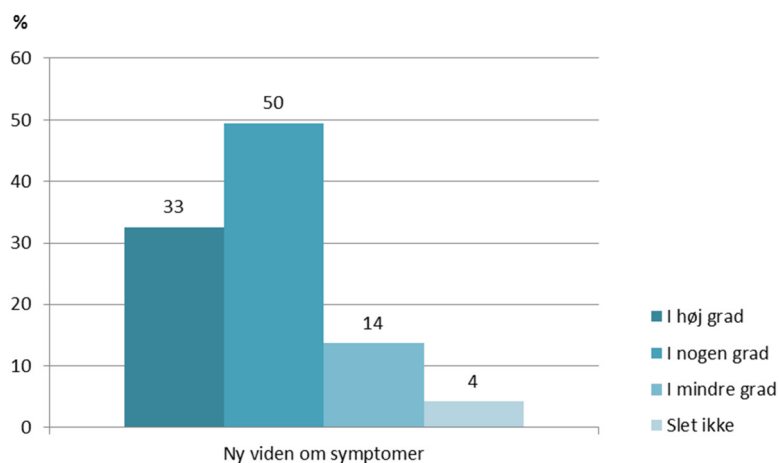
- 4. 50 % af deltagerne oplever, at de har fået en faglig relevant viden om ukarakteristiske symptomer, som kan være tegn på kræft.**
- 5. 60 % af deltagerne synes, at de er blevet bedre til at spotte symptomer på alvorlig sygdom hos patienten.**

Figur 8 og 9 beskriver kursisternes besvarelse angående kursets faglige elementer. Blandt kursisterne er der 33 %, som mener de 'I høj grad' har fået nye viden om symptomer på kræft eller alvorlig sygdom og 50 %, som mener, at de 'I nogen grad'

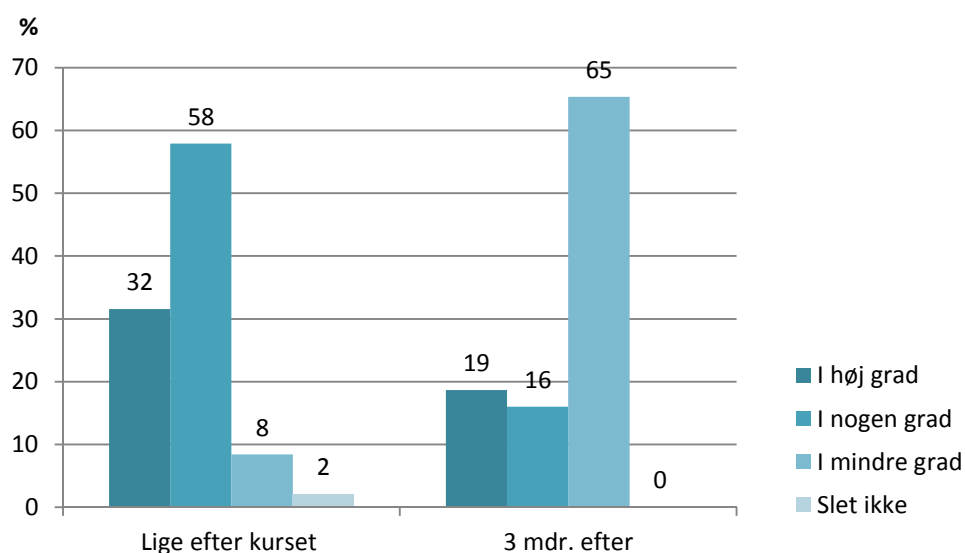
har fået det (jf. figur 8). Det første succeskriterium vurderes derved som værende opfyldt.

32 % af kursisterne oplever, at de 'I høj grad' er blevet bedre til at spotte symptomer på alvorlig sygdom, og 58 % mener, at de 'I nogen grad' er blevet bedre til dette (jf. figur 9). Det andet succeskriterium vurderes derved også at være opfyldt.

Figur 8: Vurdering af de faglige elementer – ny viden

Figur 9: Vurdering af de faglige elementer – spotte symptomer

Af figur 9 fremgår endvidere, at data forskyder sig mod højre (flere svarer lavere på skalaen). Lige efter kurset er der således en større andel der vurderer, at de er blevet bedre til at spotte symptomer på alvorlig sygdom, end når de adspørges efter 3 måneder.

Samtidig er der henholdsvis 28 % og 55 % (i alt 83 %) som mener, at de 'I høj grad' eller 'I nogen grad' har fået styrket deres kompetencer med hensyn til at kommunikere med patienterne om mulige tegn på alvorlig sygdom (graf ikke vist).

Af fokusgruppeinterviewet fremgår det, at i takt med at nogle opgaver er flyttet fra hospitalerne til almen praksis, opleves et behov for mere viden på bestemte områder herunder kræftområdet. Deltagerne nævner, at de på kurset især har fået øjnene op for, at der er flere symptomer, end de tidligere havde troet. Flere deltagere fortæller, at de gik ind til kurset med en opfattelse af, at de havde styr på symptomer og tidlig opsporing, men at det ikke altid forholdt sig sådan. Mange peger på, at kurset har givet dem et større fokus på det, der bliver sagt ved afslutningen af en patientsamtale, da denne del af samtalen ofte er ret vigtig i forhold til tidlig opsporing. I denne sammenhæng er der flere, som nævner et større fokus på at lade patienten tale færdig som læringspunkt.

"Netop at det kommer mellem linjerne eller på vej ud af døren og de her ting, og slet ikke som noget, de kommer og siger til en." (Fokusgruppedeltager)

"Jeg oplevede i hvert fald kort tid efter at have en patient som lige præcis... det der mellem linjerne. Han skulle bare influenzavaccineres og så siger han: "Min skjorte er egentlig lidt stram." "Nå, nå hvordan kan det være?". "Jo fordi jeg har fundet noget af mit tøj frem, jeg ikke har kunnet passe længe". "Nå siger jeg, har du tabt dig?" "Ja det har jeg nok". "Hvad har du gjort for det?". "Ja jeg har faktisk ikke gjort noget. Jeg har faktisk tabt syv kilo [...]. Det kan da godt være, at jeg fangede den alligevel, men jeg havde det da bare så meget på nethinden" (Fokusgruppedeltager)

Fokusgruppedeltagerne fortæller, at det hos dem har skabt en større bevidsthed om, hvordan deres egen adfærd kan virke på andre. Flere fortæller, at de er blevet mindet om, at det, de tror de gør overfor patienterne, ikke altid er det, der faktisk sker. Deltagerne fremhæver i den forbindelse skuespillernes evne til at vise uhensigtsmæssige interaktioner, og at det får en pædagogisk stor styrke, idet deltagerne kan spejle sig selv i situationen. De lægger pludselig mærke til kropssprog og nuancer i det sagte:

"Jeg tror, at det er en øjenåbner. Fordi det kan godt være, at vi snakker om det og er bevidste om det, Men det der med at sidde og se fordi nogle af de ting, hun [skuespilleren] gjorde, så kunne man enten blive lidt irriteret. Men det kunne godt være, at man selv kunne komme til at gøre det samme. Men det at se det, gør en mere bevidst om, at okay, det er nok ikke lige sådan, vi skal tackle." (Fokusgruppedeltager).

"...altså nogen gange tænker "ej okay sådan der gør vi forhåbentlig ikke". Men et eller andet sted, så har vi jo alle sammen en presset hverdag, hvor man måske godt kan få en snært af det der. Og det var rigtig godt, synes jeg, at se hvad det så gør ved den, der sidder overfor en. Eller sidder i den anden ende af røret. Fordi, jeg kunne godt få sådan en "aaaah, sådan gør vi ikke". Men måske gør man det lidt alligevel, når det er man har travlt og er presset, og der står flere ude i skranken, og man sidder i telefonen."(Fokusgruppedeltager).

De interviewede kursister fortæller, hvordan de er blevet opmærksomme på helt simpelt kropsprog, og det at huske at kigge op og lige hilse, når nye patienter ankommer eller reformulere det, der siges i telefonen, herunder lytte mere. Fx nævner en deltager i forhold til det at hilse:

"..fordi, i det lægehus, hvor jeg selv har læger, sidder der nemlig en sekretær, der helt klart [signalerer] "jeg har ikke set dig, og jeg vil heller ikke se dig". Og man føler sig bare ikke særlig velkommen. Så jeg tror, det er vigtigt" (Fokusgruppedeltager).

Klinikejerne vurderer, at kurset bidrager til en større opmærksomhed i forhold til patienternes symptomer, omend de, her få uger efter kurset, ikke har konkrete eksempler på, at personalet har anvendt det lærte. En klinikejer beskriver, hvordan personalet var meget begejstrede og talte positivt om, at de havde lært noget:

"De var rigtig glade, da de kom hjem, og syntes, at det havde været rigtig godt. Og følte virkeligt, at der var nogle ting, de kunne bruge. Helt spontant fortalte de om, at der var noget, de ikke havde tænkt på før, men at de nu ville tænke noget mere over det, hvis folk ringede og sagde sådan og sådan og sådan. Og i de situationer, ville de være mere opmærksomme på nogle ting, end de ville have været ellers. [...] Det var helt tydeligt, at det havde sat nogle tanker i gang i hovedet på dem." (Klinikejer)

Der er forskel på, hvordan de interviewede klinikejere forholder sig til, om personalet skal inddrages i den faglige opsporing af kræft i klinikkens hverdag. Enkelte klinikejere forholder sig restriktivt til personalets rolle og pointerer, at det er dem, lægerne, der foretager diagnosen, og at de selv underviser personalet i, hvad de skal vide. Andre klinikejere anser personalet for at spille en vigtig rolle for det faglige indhold i klinikken, herunder opmærksomhed i forhold til tidlige symptomer på kræft. Som en klinikejer siger:

"Tingene er blevet lidt anderledes, end de var for bare 20 år siden, 10 år siden. Så vi skal alle sammen være opmærksomme og vi skal inddrage personalet i alt det personalet kan inddrages i. [...] Vi prøver faktisk at være opmærksomme på, hvad vi hver især kan bidrage med." (Klinikejer)

Underviseren

Det faglige niveau hos underviseren er tilfredsstillende, idet 94 % af kursisterne vurderer, at niveauet er passende, mens kun 6 % vurderer, at det er for lavt. Ingen vurderer, at det er for højt.

Det er tydeligt, at selve underviseren har haft tydelig positiv indvirkning på fokusgruppedeltageres bedømmelse. Vedkommende beskrives som levende, sjov, inddragende og helt nede på jorden. De mange historier gør det nærværende for deltagerne og fjerner fokus fra en teoretisk tilgang, der i stedet drejes over til noget menneskeligt, som finder genklang hos deltagerne.

Fokusgruppedeltagerne giver udtryk for, at de ikke oplever, at der er en grænse mellem underviseren (lægen) og dem selv, som de ellers har oplevet, at der kan være. Oplevelsen af at være i et trygt forum skinner igennem fra starten. For en af deltagerne kommer dette til udtryk ved, at hun vælger selv at deltage i et rollespil, da tilbuddet gives. Deltageren forklarer:

"Altså det var levende, og det var sjovt. Og det var altså helt fra man kom, til man tog hjem. Jeg tænkte også "puh det bliver en lang dag". Jeg har normalt fri klokken et, og så hjem klokken otte om aftenen. Men det var slet ikke. Det var virkelig. Han gjorde det super godt."
(Fokusgruppedeltager)

En anden deltager supplerer med følgende beskrivelse af underviseren:

"Afvekslingen både at han var, som I siger alle sammen, utrolig levende, og man følte sig enormt tryk. Man kunne mærke, at alle turde sige noget, og alle turde spørge[.] Der var ingen, der følte sig dum eller. Det var bare legalt [...]. Han var vildt menneskelig." (Fokusgruppedeltager)

Enkelte af de interviewede klinikejere har hørt om kursets form og underviseren, og de har tilsvarende hørt deres personale omtale underviseren positivt.

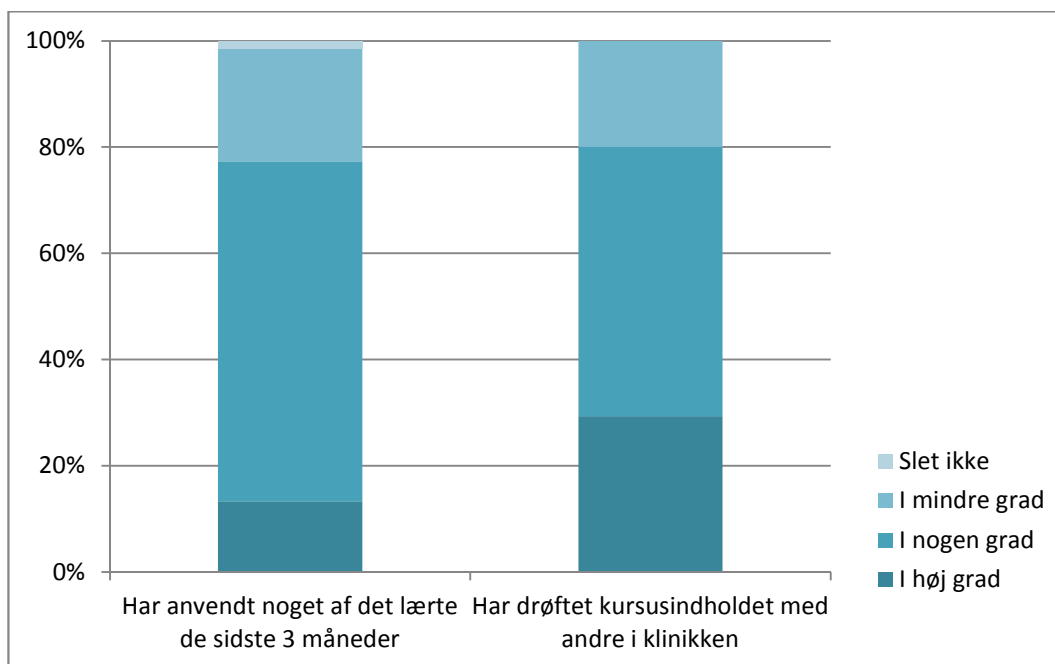
Anvendelse af ny viden

Udover om deltagerne er blevet bedre til at spotte symptomer på alvorlig sygdom (beskrevet i tidl. afsnit), har det været relevant at undersøge, om de bruger deres ny erhvervede viden. Succeskriteriet lyder:

6. 80 % af deltagerne synes, at de har kunnet bruge det, som de lærte på kurset i dagligdagen.

Der er i alt 74 %, som mener de 'I høj grad' eller 'I nogen grad' Har anvendt noget af det lærte tre måneder efter kurset, jf. figur 10. Så dette succeskriterium er derved ikke fuldt ud opfyldt.

Figur 10: Anvendelse i praksis

Der er også spurgt til, hvorvidt deltagerne har drøftet indholdet fra kurset med andre i klinikken efterfølgende, hvor 80 % svarer 'I høj grad' eller 'I nogen grad' mens de resterende 20 % svarer 'I mindre grad'. Ingen svarer slet ikke.

Det kan i nogle klinikker imidlertid være en udfordring at få lov til at anvende det lærte. En fokusgruppedeltager fortæller om en oplevelse, hvor hun anvendte det lærte og spottede en patient, for derefter at blive mødt med en kommentar om, at det ikke var hendes opgave. Episoden skabte stor frustration hos deltageren. Denne type udfordring i forhold til at anvende det lærte skal ses i sammenhæng med, at flere giver udtryk for det pres, de oplever i hverdagen i forhold til lægerne, patienterne og dem selv. Det handler for deltagerne om at kunne levere en præstation, de kan stå inde for rent fagligt og med god samvittighed. De vil derfor gerne hjælpe patienterne, men de finder ikke altid tiden hertil.

"...hvor en af lægerne så siger; "nå men det skal du jo heller ikke tage dig af". Og jeg blev simpelthen egentlig så sindssyg vred. I har jo lige sendt mig på kursus i opsporing, og så sidder jeg med en patient, og jeg bruger jo selvfølgelig længere tid. Nu havde han selvfølgelig også været indlagt [...] så jeg brugte jo nok et kvarter i hvert fald. Jeg tænkte bare bagefter; jamen hvad hjælper det, at vi lærer alle de her ting, hvis lægernes holdning er, jamen du skal bare lukke ørerne og øjnene. Ikke fordi de synes, vi skal det, for det viste sig jo så, han faktisk blev sendt videre i cancerpakkeforløb dagen efter via den læge, som så havde ham. Det var jo en af de andre læger, men det var faktisk sådan, den der manglende eller nærmest underkendelse af, at nu havde vi lige lært noget med fokus på, og så synes de; nå men det skal jo ikke bruge tid på. Hallo!" (Fokusgruppedeltager)

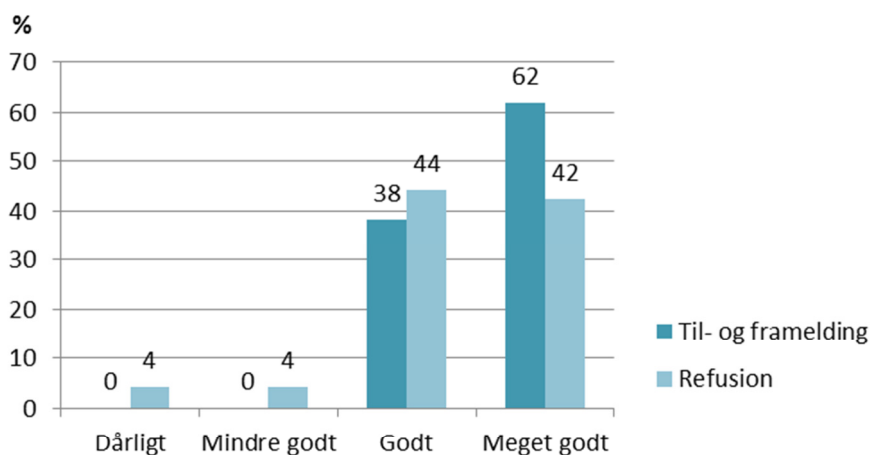
Økonomisk kompensation for deltagelse og praktiske aspekter

Figur 4 (se tidligere) viser, at 37 % af kursisterne tillægger den økonomiske kompensation 'Stor betydning' i forhold til tilmelding til kurset, mens de resterende tillægger den økonomiske kompensation nogen eller lille betydning (9 % kan ikke svare på spørgsmålet).

Deltagerne i fokusgruppen er ligeledes heller ikke helt enige i, hvorvidt kompensation betyder noget. For nogen er det et godt salgsargument overfor deres klinikejer, mens det for andre ikke har betydning. Et billede der ligeledes afspejler klinikejernes opfattelse. Klinikejerne forholder sig således forskelligt til den økonomiske kompensation. Hovedparten anser det for at have mindre betydning for valget af kursus. Der er således flere klinikejere, som har glemt, eller som ikke ved, om der er ansøgt om kompensation for personalets kursusdeltagelse. For enkelte af de interviewede klinikejer gælder det imidlertid, at den økonomiske kompensation *har* betydning. Dette nævnes fx af en klinikejer, hvor klinikken holdes lukket for at sende personalet af sted sammen. Der er omvendt også tilfælde, hvor klinikken holdes lukket, så personalet kan tage på kurset sammen, hvor den økonomiske kompensation ikke anses for væsentlig.

Til- og afmeldingsproceduren fungerer godt eller meget godt for klart hovedparten (jf. figur 11), 4 % har oplevet at refusion har fungeret mindre godt og 4 % har oplevet, at det har fungeret dårligt. Lidt under en tredjedel har besvaret spørgsmålet med 'Ved ikke', da de sandsynligvis ikke har været involveret i processen.

**Figur 11: Hvordan har du oplevet, at de praktiske procedurer for tilmelding og framel-
ding/refusion har fungeret?**

Ændringer

Kursisterne er generelt godt tilfredse med kursusafviklingen og indholdet, hvorfor der er få forslag til forbedringer. Blandt spørgeskemasvarene er der fire kursister, som fo-

reslår mere undervisning i hårde facts om kræft, symptomer og behandling frem for skuespil. Et andet forslag handler dog om mere skuespil, hvor der anvendes cases, og hvor kursisterne selv agerer patient og personale. På dette punkt er der derved delte meninger om, hvorvidt kursisterne selv skal være deltagende eller ej. Derudover nævnes flere konkrete eksempler på, hvad klinikpersonalet kan og skal i forhold til tidlig opsporing af kræft og fagligt dybere viden i denne henseende.

Hos deltagerne i fokusgruppe-interviewet er der ønske om, at nogle af øvelserne på kursusdagen kunne kombineres således, at der er tid til at sidde sammen med andre med samme profession. Der er generelt stor enighed om det positive ved at blande deltagerne, men en deltager forklarer, at hun godt kunne have brug for at vende en bestemt case med andre sygeplejersker, og at det kunne give mening at sidde sammen med andre fra samme faggruppe noget af tiden. En model, hvor begge muligheder er til stede, foreslås således.

Som beskrevet i afsnittet: *Fagligt indhold om tidlig opsporing af mulige tegn på kræft*, kan det være en udfordring for kursisterne at komme tilbage til praksis og få lov til at anvende det lærte. Et forbedringspotentiale kan derved være at tænkte processen efter kurset mere ind i forhold til at forberede praksis på at udnytte det lærte og hjælpe kursisterne med strategier for, at det kan lykkes.

Fremtidige kurser

Succeskriteriet for fremtidige behov for kurser lyder:

7. 80% af deltagerne tilkendegiver, at de vil være interesseret i at deltage i kursus med lignende emne relateret til tidlig opsporing af kræft.

Kursisterne vurderer, at det vil være relevant for dem at deltage på et andet kursus med tilsvarende indhold omhandlende tidlig opsporing af kræft. 53 % svarer, at det 'I høj grad' er relevant og 27 % at det 'I nogen grad' vil være det, det vil sige 80 % i alt finder det relevant at deltage på et andet kursus med tilsvarende indhold. 14 % svarer 'I mindre grad' og 6 % 'Slet ikke'. Succeskriteriet er derved opfyldt.

Samtidig vil 96 % anbefale det nuværende kursus til andre, mens de resterende 4 % ikke ved, om de vil. Dette resultat indikerer, at kurset har formået at tilfredsstille kursisterne. Fokusgruppedeltagerne bekræfter samtidig en generel begejstring for kurset.

Af de åbne kommentarer (se bilag 3) fremgår det, at især skuespillerdelen og undervisningen tillægges stor værdi. Kursisterne oplever, at de får sparring, afveksling, ny viden og en spændende dag med humor indlagt.

I forhold til om tilsvarende kurser vil være relevante, er der, som tidligere nævnt, 80 %, der i høj eller nogen grad mener, at det vil det. I forhold til hvad indholdet skulle være inden for rammen tidlig opsporing og kræft, har kursisterne blandt andet svaret, at det kunne være (se bilag 3):

- De først faresignaler
- Tovholderfunktion for kræftpatienter
- Flere symptomer på cancer, tegn og typer af kræft
- Gennemgang af cancerpakker
- Kommunikation, kropsbevidsthed, mentale aspekter
- Kræft hos børn, mænd og kvinder
- Mere konkret om emnet

Ønskerne til fremtidige kurser blandt fokusgruppedeltagerne handler både om kræftområdet og emner, der ligger ud over tidlig opsporing og kræft. Emner der ligger ud over tidlig opsporing af kræft udspringer af de udfordringer, som deltagerne oplever i hverdagen. Der bliver fx nævnt kræftpakkeforløb, håndtering af misbrugere, medicinforståelse i relation til koblingen med kræft, medicin og symptomer eller håndtering af patienter med anden kulturel baggrund.

Et andet forslag, som der er stor begejstring for, er et koncept kaldet "byt kollega dag", hvor man besøger en anden praksis og følger personens hverdag og omvendt. Det har nogen prøvet med stort udbytte i form af læring, sparring og det at se nye muligheder. I den forbindelse er der ligeledes forslag om besøg i diabetesambulatoriet eller apoteket. Nogen ønsker at inddrage lægerne, enten i kurset eller bagefter. En kursist forklarer om det at besøge en anden praksis:

"Fordi man kom rundt. Man kom ind og så en anden praksis, man ikke kendte. Og hvordan de gjorde, og hvordan man kunne. Altså der kunne jeg få mange gode ting med hjem også. Omvendt havde jeg så også besøg af hende, jeg besøgte. Det synes jeg altså var ret udbytterigt."(Fokusgruppedeltager)

Klinikejerne efterspørger et større kursusudbud til klinikpersonale, men kan ikke vurdere, om det særligt bør være kurser inden for området tidlig opsporing af kræft. Der er mange sygdomsområder, som for eksempel kroniske sygdomme (KOL, hjertekarsygdomme, diabetes mv.), livsstilsfaktorer samt børn og familier, hvor personalet med fordel kan få opdateret viden. Hvad angår kræftområdet nævner en klinikejer, at de som læger også godt kan have brug for en opdatering i behandling af cancer. Klinikejeren nævner, hvordan der foregår projekter med forsøgsbehandling på hospitalerne, som de som læger første gang hører om fra deres patienter. Det vil i følge klinikejeren

være rart at kende til både standard samt de projekter, der er i gang. Diagnostikken kender de, men det behandlingsmæssige udvikler sig hele tiden, og deres viden kan være forældet, selv om de tidligere har været på kursus.

Bilag 1 Beskrivelse af forarbejdet til kompetenceudviklingskurset

Kursusledelsen har tidligere foretaget en interviewundersøgelse blandt praksispersonale. Primær Sundhed gennemførte således primo 2018 11 interviews med personale fra fem klinikker fordelt på sygeplejersker, sekretærer, en praksismanager og en bioanalytiker. Formålet med interviewundersøgelsen var først og fremmest at belyse målgruppens ønsker til og behov for kompetenceudvikling, herunder at få input til det faglige niveau og til den praktiske tilrettelæggelse og afvikling af eventuelle kurser.

Overordnet viste undersøgelsen, at praksispersonalet havde ønsker om faglige kurser, som indholdsmæssigt gav dem ny og konkret viden om kræftsygdomme og symptomer på kræft. De vurderede også, at der ikke blev udbudt kurser for det samlede personale i almen praksis, men typisk faglige kurser for sygeplejersker og meget få kursustilbud til sekretærer i almen praksis.

Praksispersonalet gav meget relevante input til kursernes form, og der var især ønske om kurser inden for følgende områder:

1. De typiske symptomer på kræft
2. Den svære samtale med patienter om kræft
3. Berørt af patientens historie
4. Når patienten kommer med noget helt andet.

Der var fra praksispersonalet – og især fra personalet fra de mindre klinikker – et ønske om, at der var mulighed for erfaringsudveksling i forbindelse med kurserne.

Projektbeskrivelsen og formen på kurserne blev drøftet med Faglig Sparringsgruppe for Almen Praksis, der består af tre praktiserende læger udpeget af PLO, en praktiserende læge udpeget af DSAM og professor John Brodersen, der er professor i almen medicin og ansat af Region Sjælland. Efter råd fra gruppen blev det besluttet, at én kursusdag skulle omhandle ét emne. Gruppen pegede desuden på, at undervisningsmetoden skulle være praksisnær og anvendelig med såvel dybdegående vidensformidling, konkrete cases og plads til refleksion. Til det faglige indhold understregede Faglig Sparringsgruppe, at tanker om overdiagnosticering i forhold til screeningsundersøgelser skulle tages op.

Bilag 2 Program for dagen

Program for dagen

Patienter med mulige tegn på kræft - tidlig opsporing og rettidig visitation
Kompetenceudviklingsdag for praksispersonale

Tidspunkt	Program
Kl. 8:30 – 9:00	Ankomst og kaffe og morgenbrød
Kl. 9:00 – 9:30	Velkomst ved Margit Rasmussen - og præsentationsrunde
Kl. 9:30 – 10:15	Session 1 ved Keld Vægter
Kl. 10:15 – 10:30	Pause
Kl. 10:30 – 11:15	Præsentation af cases og drøftelse i mindre grupper
Kl. 11:15 – 12:00	Kursisterne kommer til orde – tilbagemelding om drøftelse af cases
Kl. 12:00 – 13:00	Frokost
Kl. 13:00 – 13:40	Session 2 ved Keld Vægter
Kl. 13:40 – 13:50	Strække ben pause
Kl. 13:50 - 14:15	Runde med dit eget eksempel på en patient med ukarakteristiske symptomer.
Kl. 14:15 – 14:30	Afrunding ved Keld Vægter
Kl. 14:30 – 15:00	Kaffepause
Kl. 15:00 – 15:20	Præsentation af Situationsspil ved Anne Christine Hagedorn m.fl.
Kl. 15:15 – 16:10	Situation med patient 1 v/ Christine La Cour og Jesper Pedersen
Kl. 16:10 – 17:00	Situation med patient 2 v/ Christina La Cour og Jesper Pedersen
Kl. 17:00 – 17:15	Feed back på situationsspil v/ Anne Christine Hagedorn
	Evaluering af dagens program - ros og ris fra kursisterne. Nævn tre ting, som du vil gøre anderledes! Uddeling af kursusbeviser v/ Margit Rasmussen
Kl. 17:15 – 17:30	Pause
Kl. 17:30 – 19: 30	Aftensmiddag, kaffe og erfaringsudveksling

Bilag 3 Kommentarer fra åbne spørgsmål

Spørgsmål: Var der andre faktorer der havde stor betydning for din deltagelse? Skriv her:

- At det er et relevant emne
- Det var super dejligt at vi var i dejlige omgivelser med super forplejning
- Er lige blevet 65, blev fyret i tidl job efter 24 år. Fantastisk, man ønsker jeg udvikles i jobbet, jeg har nu.
- Fantastisk med lille selskab.
- Jeg var egentligt tilmeldt i Vordingborg, men fik mulighed for at komme til Holbæk, hvilket var meget kortere kørsel
- Kurset holdt lokalt stor betydning. Arb. giver bestemte da kursus dagene skulle bruges! Men et rigtig godt kursus.
- Meget relevant uddannelse for praksispersonale, som der ikke findes så meget af
- Mere styring af tale tid til alle
- Spændende emne og dygtige undervisere
- Spændende tilbud og meget relevant
- Vidste ikke at situationsspil var så effektivt

Spørgsmål: Er det et kursus du vil anbefale til andre? – Begrund

- Alvorligt emne fremlagt på givende måde og med humor :)
- Andre kan jo have stor glæde af det.
- Dejligt kursus med afvekslende undervisningsmetoder
- Det var en dejlig dag med videns udveksling og med aha oplevelser samt ny viden
- Det var et godt planlagt kursus. Man fik både opfrisket og lær nye ting
- Det var et usædvanlig godt kursus med en fantastisk god, engageret underviser. Ikke kedeligt på noget tidspunkt. Og dejligt at vi var placeret på forhånd, da man eller er tilbøjelig til at vælge kolleger som sidemand.
- Det var meget udbytterigt, og dejligt at udveksle synspunkter med kollegaer.
- Emnet og kursusformen med forskellig faggrupper er meget relevant for medarbejdere i almen praksis. Stor ros til [underviseren] og skuespillerholdet
- Fagligheden og strukturen var god - og dejligt med lidt humor. Forplejningen var super
- Fantastiske undervisere, ny brugbar viden
- Fik gode ting med hjem
- For at opfriske enes viden
- Fordi det var en rigtig god faglig sparring
- Få deltager, god dialog
- God afveksling, godt emne, spændende med skuespillere
- God blanding af kursets indhold og mulighed for samvær med andre
- Grundig gennemgang, fantastisk underviser, rollespil, faglig sparring - i det hele taget perfekt!
- Har selv onkologisk baggrund og deltog ikke i hele kurset, da jeg var til meldt to kurser samme dag
- Jeg er palliativ sygeplejerske, har mange års erfaring indenfor onkologi og palliation. Det er rigtig godt at vi som praksispersonale får en ensartet uddannelse/kursus indenfor de udfordringer, der er i praksis.
- Kompetent underviser, der gjorde dette svære emne interessant. En hel dag ku godt nok være blevet en dødbidder, men kurset blev gjort interessant, fordi vi alle blev involveret og skulle ta' stilling.

- Meget givende personligt og fagligt
- Spændende. Levende. Udbytterigt. Sjovt.
- Super godt
- Synes skuespildelen var meget lærerig og brugbar for alle. Godt med skuespil- lere så man ikke selv skal bruge energi på at agere.
- Tankevækkende
- Underviseren var meget inspirerende og underholdende - skuespillerne var sjovt og meget sigende/relevant
- Virkelig interessant og givende kursus

Spørgsmål: Har du nogle konkrete forslag til forbedringer af kursets faglige indhold, skriv her:

- Alt hvad der kan være relevant for en sekretær i praksis
- De første faresignaler
- Demens
- Dybere faglig undervisning, ideer til tovholderfunktion for kræft patienten i al- men praksis og ved sektorovergange.
- flere symptomer på cancer
- Gennemgang af de forskellige cancerpakker og deres forløb, hvilke hospitaler der står for udredningen i vores region, uddybning af de enkelte pakker speci- fikt, at kunne informere patienterne bedre om hvad de kan forvente når de henvises i sådan et forløb
- Gennemgang af div kræftformer og tidlige tegn på dem.
- kommunikation, kropsbevidsthed/ændringer, åndelige aspekter
- Kræft hos børn
- Mere konkret på emnet
- Måske med større fokus på fc cancer/mænd cancer/kvinder
- Om alle de store kronikergrupper, gynækologi herunder undervisning i gu
- Opfølgning og mere viden
- Patienters egen historie, tilbud om rehabilitering, Undervisning af personale på onk. afd., lidt mere om, hvad vi som klinikpersonale skal og kan
- Ved det ikke

Spørgsmål: Har du nogle konkrete forslag til forbedringer af kursets faglige indhold, skriv her:

- Ingen skuespillere, men mere undervisning om hårde facts om cancer, symp- tomer og behandling
- Mangler lidt mere konkret om, hvad vi som klinikpersonale kan og skal i forhold til tidlig opsporing af kræft
- Min oplevelse var at vi i høj grad allerede gør de ting som blev bragt op på kur- set i forhold til min faggruppe så dybere faglig undervisning og konkrete forslag til hvad de enkelte faggruppers opgaver er.
- Små cases hvor kursister ?agerer? patient/personale
- x det bedste kursus jeg nogensinde har deltaget i
- Det var rigtig godt struktureret
- Ingen - det var super godt
- Nej
- nej
- Nej det var passende.
- Nej super godt oplæg